

Ippiarsuk
Attartu 103-107
3905 Nuussuaq

4. december 2017

Nal. nr./j.nr.: 2017-900-0014

All. nr./brevnr.: 52686

Sull./sagsbeh.: LARI/jh

INAARUTAASUMIK NALUNAARUSIAQ

Sammissassaqartitsivimmi paaqutarinniffimilu
Ippiarsummi immikkoortorta qarfinni Inimi, N1-imi Tikitamilu
misissuineq

1. Aallaqqaasiut

Misissuiartortut Inatsisartut Ombudsmandianneersut sammissassaqartitsivimmi paaqutarinniffimilu Ippiarsummi Nuummiittumi immikkoortorta qarfinni Inimi, N1-imi Tikitamilu misissuineq 4. juli 2017-imi ingerlappaat. Misissuineq Ombudsmandeqarfiup ataatsimut sulineranut ilaatillugu ingerlanneqarpoq, taamaalillunilu naammagittaalliummik tunngaveqarnani ingerlanneqarluni.

Misissuiartortut tassaapput siunnersortit pisortaat Lasse Risager, fuldmægtig Sean Kamelarczyk Paulsen aamma oqalutsi/nutserisoq Bula Larsen Ombudsmandeqarfimmeersut. Misissuinerup ilaa Kommuneqarfik Sermersuumi utoqqarnut tunngasunik suliassaqarfimmi pisortamit Birtha Biancomit peqataaffigineqarpoq.

Qulequttat misissuinermi oqaloqatigiissutigineqartut ilaannaat nalunaarusiami matumani ilanngunneqarput.

Ippiarsuk nalunaarusiamut matumunnga missingiut pillugu oqaaseqaateqar-nissaminnut periarfissinneqarpoq. Nalunaarusiamut missingiummi oqaaser-taliineq ataaseq allanngortinneqassasoq Ippiarsuup 29. november 2017-imi siunnersuutigaa, nalunaarutigalugulu paaqqinniffik tamatuma saniatigut o-qaaseqaatissaqanngitsoq. Allannguutissatut siunnersuutigineqartoq nalu-naarusiami ilanngunneqarpoq.

2. Misissuinermi inatsiseqartitsinikkut tunngavigisaq

Ombudsmandip misissuinerini inatsisikkut tunngavigisaq Inatsisartut Om-budsmandiat pillugu Inatsisartut inatsisaatigut (matuma kingornatigut Om-budsmandi pillugu inatsimmik taaneqartartussakkut) nr. 7-ikkut, 1. juni 2017-imeersukkut aalajangersarneqarpoq.

Ombudsmandi Inatsisartunit qinerneqartarpoq, tak. Ombudsmandi pillugu i-natsimmi § 1, imm. 1, suliaminilli ingerlatsinermini Inatsisartunut attuu-massuteqartuunani, tak. § 6, imm. 1. Kalaallit Nunaanni Namminersorlutik Oqartussat kommunillu ataanni pisortat ingerlatsiviisa ilaat tamarmik Om-budsmandip sulinerani pineqartunut ilaatinneqarput, tak. Ombudsmandi pil-lugu inatsimmi § 7, imm. 1-imi oqaaseqatigiit siullit.

Ombudsmandip suliassaa tassaavoq oqartussaasut inuilluunniit Ombuds-mandip sulinerani pineqartunut ilaatinneqartut inatsiseqartitsinernik atuut-tunik unioqqutitsisumik iliuuseqarnersut imaluunniit suliassaminnik ingerlat-sinerminni allatut iliorlutik kukkussuteqarnermut sumiginnaanermulluunniit pisuussuteqarnersut nakkutigissallugu, tak. Ombudsmandi pillugu inatsimmi § 19, imm. 1. Ombudsmandi isornartorsiuisinnaavoq, inassuteqaateqarsin-naalluni suliarlu pillugu paasinninnerminik saqqummiussisinnaalluni, tak. Ombudsmandi pillugu inatsimmi § 20.

Ombudsmandi pillugu inatsimmi § 16-imi oqaaseqatigiitsigut siullertigut aa-lajangersarneqarpoq paaqqinniffiit suliffeqarfiilluunniit Ombudsmandip suli-nerani pineqartunut ilaatinneqartut suulluunniit Ombudsmandip misissorsin-naagai. Taamatut misissuinermit atatillugu – Ombudsmandi pillugu inat-

simmi §§-ini 19-imi 20-milu aalajangersarneqartut saniatigut – Ombudsmandip pissutsit paaqqinniffiup aqqissuussaananeranut ingerlanneqarneranullu tunngasut kiisalu pissutsit paaqqinniffimmik atuisut pineqartarneranut taakkulu pillugit ingerlatanut tunngasut inuppalaartumik misigittartumillu isiginnittaaseq aallaavigalugu naliliiffigisinnaavai, tak. Ombudsmandi pillugu inatsimmi § 16-imi oqaaseqatigiit aappaat.

3. Misissuinerup piareersarneqarnera ingerlanneqarneralu

Ippiarsuk misissuissamaarnermik oqarasuaatikkut 27. marts 2017-imi kalerinneqarpoq, misissuinerlu pillugu paasissutissat amerlanerusut allakkatigut 24. maj 2017-imeersutigut tigullugit.

Paaqqinniffik, sulisut najugaqartullu pillugit allakkatigut paasissutissat assigiinngitsut misissuineq sioqqullugu Ippiarsummit tiguakka. Tamatuma saniatigut nakkutilliinermut atatillugu siumut nalunaarluni misissuineq kommuni sinnerlugu siunnersortimit avataaneersumit 2016-imi februarimi ingerlanneqartoq pillugu nalunaarusiaq Kommuneqarfik Sermersuumit tiguara.

Sulisut, najugaqartut ilaqutaasullu misissuineq aamma misissuiartortunik oqaloqateqarnissaminnut periarfissaqarnerat pillugu allakkatigut siumut ilisimatinneqarput.

Misissuiartortut ilaqutaasunik pingasunik misissuineq ullualunnguanik sioqqullugu oqaloqateqarput.

Misissuiartortut 4. juli 2017-imi misissuinermi Ippiarsuup pisortaa, sulisut arfineq marluk najugaqartullu arfinillit oqaloqatigaat. Misissuiartortut tamatuma saniatigut immikkoortorta qarfiit Ini, N1 aamma Tikitaq misissorpaat. Mappit suliani allagaatinik allaffissornikkut aqutsinermut tunngasunik imallit ataasiakkaat najugaqartullu ataasiakkaat eqqarsaatigalugit paaqqutarinninnermi pilersaarutit ataasiakkaat tigulaarinikkut toqqarneqartut misissuiartortunit aammattaaq misissorneqarput.

4. Ippiarsuk pillugu ataatsimut oqaatigisassat

Ippiarsuk tassaavoq kommunimi utoqqarnik paaqqinniffik Kommuneqarfik Sermersuumiittoq. Paaqqinniffik Nuummi inissisimavoq.

Ini, N1, Tikitaq aamma Innarluutilinnut Inuusunnerusunut Immikkoortortaqarfik kiisalu Ulluunerani Ornittagaq Ippiarsuup immikkoortortaqarfigai.

Misissuineq 4. juli 2017-imi ingerlanneqartoq immikkoortortaqarfinnut Inimut, N1-imut Tikitamullu sammititaavoq. Innarluutilinnut Inuusunnerusunut Immikkoortortaqarfimmik misissuineq misissuiartortut 5. juli 2017-imi aammattaq ingerlappaat, misissuinerlu taanna nalunaarusiakkut allakkut allaserineqarpoq.

Immikkoortortaqarfik Ini qulingiluanik ataasiuttarissanik ineeraqarpoq aappariinnullu inimik ataatsimik peqarluni. Inuit qulingiluat misissuinerup nalaani immikkoortortaqarfimmi tassani najugaqarput.

Immikkoortortaqarfik N1 12-inut inissaqarpoq. Inuit qulit misissuinerup nalaani immikkoortortaqarfimmi tassani najugaqarput.

Immikkoortortaqarfik Tikitaq najugaqartunut puigortunngortunut naatsorsuussaasoq qulingiluanik ataasiuttarissanik ineeraqarpoq aappariinnullu inimik ataatsimik peqarluni. Inuit qulit misissuinerup nalaani immikkoortortaqarfimmi tassani najugaqarput.

5. Pingaarnerusutigut naliliineq

Ippiarsuk paaqqinniffittut pingaarnerusutigut pitsaasunik paasisaqarfigaara, tassanilu pisortaqtigiit ajornartorsiutinik paaqqinniffiup aqqusaagaanik aaqqiiniarneq pingaartippaat.

Sulisut misissuiartortunit oqaloqatigineqartut soqutiginnittuunerat unneqarissuunerallu malunnarpoq, paaqqinniffimmilu sulinertik ataatsimut nuan-

naralugu. Najugaqartut misissuiartortunit oqaloqatigineqartut amerlanersaasa paaqqinniffimmi najugaqarnertik nuannaraat. Initai kusanartuupput eqqiluitsuullutillu, nuannersumillu aaqqissuussaallutik.

Pissutsilli arlallit misissuiartortut paasisaasa oqaaseqaateqarnissannut pissutissaqalersippaanga. Taakku imm. 6-imit 10-mut allaaserineqarput.

6. Napparsimaneq pissutigalugu sulinngitsoortarnerit sulisullu taarsaannerat

Ippiarsuk misissuineq sioqqullugu qinnuigaara allakkiamik paaqqinniffiup 2016-imi 2017-imilu suliatigut (imaanngitsoq aningaasaqarnikkut) pingaarnertut ajornartorsiutigisimasai pillugit ilaatigut nassuiaataasumik naatsumik nasseqqullunga. Ippiarsuup allakkiami tigusanni ilaatigut oqaatigaa paaqqinniffimmi piffissaq pineqartoq eqqarsaatigalugu atorfiit arlallit inuttaqarsimanngitsut, napparsimaneq pissutigalugu sulinngitsoortarneq annertusimasoq sulisullu ilinniagaqarsimanngitsut taarsaattorujussuusimasut.

Imm. 3-mi oqaatigineqartutut ilaqutaasut pingasut, najugaqartut arfinillit sulisullu arfineq marluk misissuiartortunit oqaloqatigineqarput.

Ilaqutaasut pingasut tamarmik, sulisut amerlanersaasa najugaqartullu ataatsip sulisoqarniarneq ajornartorsiutaasutut isigaat, kiisalu sulisut taarsaannerujussuat sulisullu aalajangersimasut aalaakkaanngitsumik sulisarnerrat pingaartumik tikkuarlugit.

Ilaqutaasut marluk nassuiaatitut oqaatigaat najugaqartut timikkut eqqiarneqartarnerat iluamik isumagineqanngitsoq. Ilaqutaasulli aappaata tamanna nammineq misigisimannginnerarpaa, sulisuusimasunilli tusarsimanerarlugu.

Sulisut misissuiartortunit oqaloqatigineqartut tamanna illua'tungaanut saattillugu nassuiaatitut oqaatigaat ulapaaraluarlutik najugaqartut nangiisa taarsernissaannut, uffarneqarnissaannut nerisinneqarnissaannullu piffissaqartuaannarlutik. Sulisulli ataatsip oqaatigaa najugaqartut uffarnissaat unnuk-

kumut aqaguanulluunniit ilaanneeriarluni kinguartissallugu pisariaqarsinnaa-sartoo. Najugaqartut misissuiartortunit oqaloqatigineqartut arlaannaataluunniit timikkut eqqiarnissaminut ikiortissaaleqisarsimanerluni eqqaangi-laa. Najugaqartulli amerlanersaasa erseqqissumik oqaatigaat pisariaqartita-mittut ikiorneqartarlutik.

Sulisut marluk oqaatigaat najugaqartut peqatigalugit sammisassaqaartinne-qarnissaat ulapaarnertik pissutigalugu ilaanneeriarlutik piffissaqarfigiumi-naatsittaritsik. Ilaqutaasut marluk aamma taamatut misigisaqarsimallutik o-qaatigaat najugaqartut immineerneqartorujussuusut. Najugaqartooq ataaseq isumaqarpoq susassaqaanngippallaarluni. Najugaqartulli allat pingasut nas-suiaatitut oqaatigaat sammisassatut imminnut neqeroorutigineqartartut naammagisimaaritik.

Ippiarsummi pisortap misissuinermi nassuiaatitut ilaatigut oqaatigaa suliso-qarniarnermut tunngasuni ajornartorsiutit pisortaqaatigiinnit eqqumaffigine-qartorujussuusut, napparsimanerlu pissutigalugu sulinngitsoortarnerit mas-sakkut ikiliartortut. Pisortaq isumaqarpoq najugaqartut timikkut eqqiarne-qartarnerat ulluinnarni tullerriarinermi salliutinneqartartooq, najugaqartunil-lu sammisassaqaartitsinissap isumaginissaa sulisut aamma eqqumaffigaa.

Kommuneqarfik Sermersuup kommunimi utoqqarnut tunngasuni, matumani Ippiarsuk ilanngullugu eqqarsaatigalugu, sulisut napparsimaneq pissutiga-lugu sulinngitsoortarneri ikilisinniarlugit "aalajaatsuunermet tapit" sulisunul-lu napparsimaneq pissutigalugu suliar tunngitsuukulannngitsunut ajunngitsor-siassat pillugit sulisut kattuffiannut SIK-mut isumaqatigiissuteqarsimanerata tusagassiuutitigut 2017-imi oktoberip qiteqqunnerani eqqartorneqarnera malugaara.

Kaammaattuutigaara Ippiarsuup – immaqa Kommuneqarfik Sermersuumi I-sumaginninnermik Suliffeqarnermillu Ingerlatsivik suleqatigalugu – suliso-qarneq pitsaanerulersinniarlugu suliniutit amerlanersut aallartinneqarnissaat isumaliutersuutigissagaa.

7. Matunik silarlernik nal. 16-ip kingornatigut parnaarsuisarneq

“Ippiarsummi matunik igalaanillu matooraasarneq parnaarsuisarnerlu pillugit ilitsersuut” Ippiarsuup pisortaanit 2017-imi junimi aalajangersarneqarsimasoq misissuineq sioqqullugu Ippiarsummit tiguara. Ilitsersuummit ilaatigut erserpoq matut tamarmik nal. 16.00 parnaarneqartassasut, tamatumalu najugaqartut sulisullu avataaneersunut susassaqaanngitsunut illersorneqar-nissaat ilaatigut siunertarigaa.

Paaqqinniffiup matui silarliit marluk misissuiartortut misissuiner-mi alakkar-terpaat. Matut taakku iluanit tigummivilimmik parnaartagaapput. Illup iluani silataanilu toortagaliisoqarsimavoq matunik ammaatit atugassanik. Silamit oqartaat aammattaaq ikkunneqarsimavoq.

Pisortap nassuiaatit oqaatigaa matunik ammaatit taakku nal. 16-ip ki- ngornatigut atorsinnaajunnaarsillugit aaqqinneqarsimasut, taakkualu ator- sinnaanngiffiini matut taamaallaat illup iluani parnaarsaatip tigummivia a- torlugu ammarneqarsinnaasut. Pisortap nassuiaatit aammattaaq oqaati- gaa paaqqinniffimmi massakut najugaqartut arlaannaalluunniit tigummivik matumik ammaat atorlugu nammineq ammaanissaminut nukissaqarunan- ngitsoq, taamaattumillu sulisumik matumik ammaasinnaasumik allatut ajor- nartumik ikiorteqartariaqartassasut. Tamatumunngali peqatigitillugu pisor- tap naliliinera unaavoq najugaqartut ikittuaraannaat kisimik namminneerlu- tik aninissaminnut nukissaqartut.

Eqqortussaq anguniarlugu oqaatigaara paaqqinniffimmi matunik parnaarsui- neq pisut qanoq issusiat apeqqutaatillugu najugaqartunik Tunngaviusumik Inatsimmi § 71 aamma Inuit Europami Pisinnaatitaaffii pillugit Isumaqati- giissummi artikel 5 tunngavigalugit kiffaanngissusiiaanertut pissuseqarsin- naasoq. Isumaqarpungali Ippiarsummi matunik silarlernik parnaarsuineq eqqarsaatigalugu tamanna atuutinngitsoq.

Kaammattuutigaarali najugaqartut matut ammaataannik atuisinnaanngitsut eqqarsaatigalugit taakkua paaqqinniffimmit nal. 16-ip kingornatigut anisin-

naanerat Ippiarsuup ajornannginnerulersissagaa, soorlu matunik ammaatit toortakkat nal. 16-ip kingornatigut illup iluani atorneqarsinnaalersillugit aaq-qinneqarnerisigut imaluunniit matup illup iluatigut kalerrisaaruserneqarneratigut, taamaalilluni najugaqartoq sulisumik aggeqqusisinnaalersillugu.

8. Pujortartut pujuannik najuussuinissamut illersuineq

Misissuisut paaqqinniffiup initaanik misissuinerminni immikkoortortaqaarfimmi Inimi, N1-imi Tikitamilu tupasunni malunnartumik naamasinnaavaat.

Pisortap misissuinermi oqaatigaa najugaqartut pujortaleraangamik matutik matusaqqullugit qinnuigineqarajuttartut, najugaqartut ataasiakkaat matut matuneqarneri toqqissimanartippatigit. Najugaqartut tamatuma saniatigut qinnuigineqartarput pujortareeraangamik silaannarissaasaqqullugit. Inini ataasiakkaani maskiinaaqqanik silaannarmik saliisartunik ikkussuisoqarsimavoq.

Ippiarsuup pisortaata misissuinerup kingornatigut ilassutitut oqaatigaa maskiinaaqqat taakku najugaqartuni assut pujortartuusuni malinnaasinnaasannigitsut, pujortartullu pujuannik najuussuisarneq isumannaallisaanermik suliniaqatigiit peqatigalugit oqaluuserineqangaatsiarsimasoq, sulisummi arlallit pujoq akornutaasutut isigisarmassuk.

Pujortarnermik inerteqquteqarneq pillugu Inatsisartut inatsisaat nr. 15, 26. maj 2010-meersoq (matuma kingornatigut pujortartarneq pillugu inatsimik taaneqartartussaq) aalajangersakkamik imaattumik ilaatigut imaqarpoq:

“§ 5. Paaqqutarinniffittut angerlarsimaffinni, ulloq unnuarlu paaqqinniffinni, najugaqarfisatut neqeroorutini, ilinniartut ineqarfiini assigisaannilu inunnit 18-it sinnerlugit ukiulinnit arlalinnit najuqarfigineqarnerusuni namminerisamik angerlarsimaffittut atuuttuni najugaqartut ataasiakkaat 18-it sinnerlugit ukiullit ineeqqami inissiamiluunniit angerlarsimaffittut najugaqarfigisaminni pujortarsinnaapput.

Imm. 2. Paaqqinniffik paaqqinniffimmi sulisut najugaqartullu allat pujortanngikkaluarlutik tupap pujuannik najuussuinissaannut illersorniarlugit sunniuteqarluartunik suliniuteqas-

saaq. Paqqinniffiup najuqartut peqqusinnaavai sulisut ineeqqami inissiamiluunniit namminerisatut angerlarsimaffittut atuuttumi isersimatillugit pujortartaqqunagit.

Pujortartarneq pillugu inatsit piareersarlugu suliani § 5 pillugu immikkut oqaaseqaatini ilaatigut imaattunik allassimasoqarpoq:

“Sukumiisumik qulakkeerinnermut tunngatillugu pisuni ataasiakkaani naliliineq apeqqutaa-voq. Ineeraq namminerisamilluunniit inigisaq pujortarfiusoq sullissiviup iluani init allat eqqarsaatigalugit soorunami matuneqarsinnaasuusaaq. Tamatuma saniatigut ineeqqat ataasiakkaat pujortareernerup kingornatigut silaannarissarneqartassasut suliffeqarfiup peqqusissutigisinnaavaa.

Sulisut najugaqartullu sinnerisa illersorneqarnissaat qulakkeerniarlugu annertunerusumik suliniuteqartoqarnissaa pisariaqartinneqarpat inini ataasiakkaani pisariaqarneratut annertutigisumik silaannarissarfilersuisoqarsinnaavoq.

Pujortartut pujuannik najuussuineq pinaveersimatinniarlugu sukumiisumik qulakkeerisogarnissaanik aalajangiinnermi sullissiviup pisortaasa sulisut, isumannaallisaa-nermilu sulini-aqatigiinnik pilersitsisoqarsimappat, taakku ilaatissavaat.”

Inassuteqaatigaara sulisut najugaqartullu pujortartut pujuannik najuussuinnermut illersorniarlugit pujortarneq pillugu inatsimmi § 5, imm. 2 tunngavigalugu suliniutit annertunerusut Ippiarsuup suliniutigissagai.

9. Suliffik pillugu naliliiviginninnerup nutarterneqarnera

Kalaallit Nunanni sulinnermi avatangiisit pillugit inatsimmi, tak. inatsimmik nalunaarummi nr. 1048-mi, 26. oktober 2005-imeersumi kingusinnerusukut allannguuteqartinneqarsimasumi (matuma kingornatigut sulinnermi avatangiisit pillugit inatsimmik taaneqartartussami) § 11 a, imm. 1-imi oqaaseqatigiitsigut siullertigut aalajangersarneqarpoq suliffimmi isumannaallisaa-nikkut peqqinnissakkullu pissutsit allakkatigut naliliivigineqarnissaat sulisitsisup isumagissagaa. Sulinnermi pissutsit, suleriaatsit, sulinerup ingerlaneri il.il. allannguuteqaraangata, allannguutilu taakku isumannaatsuunissamut peqqinnissamullu sunniuteqartussaagaangata suliffimmik naliliiviginninneq nutarterneqartassaaq, tak. sulinnermi avatangiisit pillugit inatsimmi § 11, imm. 1-imi oqaaseqatigiit pingajui.

Pisortaq misissuinerup nalaani oqarpoq suliffik pillugu naliliiviginninneq kingulleq 2012-imi suliarineqarsimasoq, suliffillu pillugu naliliiviginnerup nutarterneqarnera paaqqinniffiup massakkut suliarigaa.

Inassuteqaatigaara immikkoortorta qarfinni Inimi, N1-imi Tikitamilu suliffik pillugu naliliiviginninnerup nutarterneqarnera sulinermi avatangiisit pillugit inatsimmi § 11 a, imm. 1 tunngavigalugu inaarlugu suliarissagaa.

10. Najugaqartoq akuersiteqqaarnagu paaqqiffimmi najugaqartussatut tiguneqarsimasoq

Pisortap misissuinermi oqaatigaa immikkoortorta qarfimmi Tikitami najugaqartut ilaat ataaseq puigortunngorsimasoq akuersiteqqaarnagu paaqqinniffimmi najugaqartussatut tiguneqarsimasoq, taamatullu aalajangiineq inissii-niartartoqatigiinni Kommuneqarfik Sermersuumi puigortunngortunut tunngasunik ataqatigiissaarisoq suleqatigalugu pisimasoq.

Pissaanermik atuisarneq pillugu inatsimmi § 42, imm. 1-ikkut, tak. § 36, imm. 1, aalajangersarneqarpoq najugaqarfissatut neqeroorummut akuersingitsup ineqartussatut tiguneqarnissaa "Ilaqutariinnermut Naalakkersuisup" aalajangissagaa, kommunimi uninngavigisami kommunalbestyrelsip inassuteqarnera tunngavigalugu.

Kommuneqarfik Sermersooq tamanna tunngavigalugu qinnuigaara paaqqinniffimmi najugaqartup pineqartup ineqartussatut tiguneqarnera pillugu nasuiaateqaqqullugu. Apeqqut taanna nalunaarusiami matumani eqqartorneqaqqissanngilaq.

11. Malitseqartitsineq

Ippiarsuk qinnuigaara nalunaarusiaq manna sulisunut, najugaqartunut ila-qutaasunullu paasissutissiissutigeqqullugu.

Ippiarsuk qinnuigaara nalunaarusiami matumani imm. 6-imit 8-mut oqaatigineqartut paaqqinniffik qanoq iliuseqarnissaanut pissutissaqalersinneraat paasissutissiissutigeqqullugu. Ippiarsuk qinnuigaara paasissutissat Kommuneqarfik Sermersuumi Isumaginninnermik, Suliffeqarnermillu Ingerlatsivik aqqutigalugu uannut nassiuteqqullugit, taamaalilluni ingerlatsivik Ippiarsuup oqaatigisai pillugit oqaaseqaateqarnissaminut periarfissaqarsinnaaqqullugu.

Nalunaarusiap matuma assilnera Kommuneqarfik Sermersuumi Isumaginninnermik Suliffeqarnermillu Ingerlatsivimmut ilisimatitsissutitut nassiuppára.

Nalunaarusiaq manna 2017-imi ukiumoortumik nalunaarutinni ilanngunneqarumaarpoq.

Inuulluaqqusillunga

Vera Leth